

Skape jobber og muligheter i hele Norge

Næringspolitisk uttalelse fra Arbeiderpartiets landsmøte, april 2021

Arbeid til alle er Arbeiderpartiets viktigste mål i næringspolitikken. Vi har store ambisjoner for hva vi kan få til i fellesskap, og for en aktiv næringspolitikk som skaper aktivitet, jobber og muligheter i hele landet.

Norge har utviklet seg i feil retning de siste åtte årene. Andelen unge i arbeidslivet har falt. Det har blitt færre ansatte i industrien. Vi kjøper mer fra utlandet og selger mindre. Motsetningene mellom by og land har økt. Den store utviklingen av nye næringer og arbeidsplasser har uteblitt.

Koronapandemien har forsterket disse utviklingstrekkene. Forskjellen mellom de som står innenfor og utenfor arbeidslivet har blitt enda større. Hjørnesteinsbedrifter som både i store byer og små tettsteder har vært inngangsporten til arbeidslivet for mange, har måttet stenge. Krisepolitikken har i for liten grad bidratt med hjelp og støtte til arbeidsfolk og små bedrifter.

Den økonomiske krisen som er skapt av pandemien er ikke over den dagen smitteverntiltakene endelig kan fjernes. For næringer som reiseliv, maritim, uteliv, servering og kultur vil det ta lang tid å komme tilbake til normalen. Luftfarten trenger særskilt oppfølging, og vi må unngå at krisen fører til et mindre bærekraftig og mer useriøst arbeidsliv. Fellesskapet skal stille opp med målrettede og langsiktige tiltak til også de økonomiske konsekvensene av pandemien er bekjempet.

Den utviklingen vi har opplevd de åtte siste årene har dramatiske konsekvenser for enkeltmenneskers liv og selvfølelse, og for vår evne til å finansiere velferdsstaten i fremtiden. Det er ikke tilfeldig at Norge er et rikt land med små forskjeller. Konesjonslovene, oljepolitikken og det organiserte arbeidslivet er alle resultater av bevisste politiske valg. Når vi nå skal ta valgene som former Norge fremover, trenger vi en regjering som igjen prioriterer vanlige folk og arbeid til alle i næringspolitikken.

Klimapolitikken må bidra til å skape nye arbeidsplasser. Norske arbeidstakere har kompetanse i verdensklasse, og vi har enorme muligheter innen nye næringer som havvind, hydrogen, batterier, bio- og sirkulærøkonomi. Gjennom kompetansen fra petroleumsnæringen og industrien skal vi leve av å kutte verdens utslipp. Samtidig skal vi sikre at mer av verdiskapningen fra naturressursene kommer lokalsamfunnet til gode, og at næringer som er hardt rammet av pandemien får støtte til å komme raskt i gang igjen.

Vi står overfor store oppgaver det neste tiåret. Vi skal få flere i jobb, samtidig som vi kutter klimagassutslippene med 55 prosent og øker eksporten utenom olje og gass med minst 50 prosent. Det skal vi klare i fellesskap, gjennom en regional, sterkere, og mer aktiv næringspolitikk. Innretter vi næringspolitikken riktig kan vi skape jobber og muligheter over hele landet, samtidig som vi reduserer klimagassutslippene. Det må være utgangspunktet for norsk næringspolitikk de neste fire årene.

En aktiv og engasjert stat i næringspolitikken

Dagens regjering har satset på skatteletter heller enn en aktiv stat i næringspolitikken. Det har ikke virket. I Arbeiderpartiet tror vi på fellesskap og samarbeid. Staten har en stor verktøykasse som brukt riktig kan bidra til å skape nye arbeidsplasser og næringsmuligheter.

Staten bør tilføre ny kapital der det kan bidra til å utvikle nye næringer. Historien har lært oss at staten kan være en aktiv, profesjonell og langsiktig eier, som i samarbeid med private kan skape lønnsomme arbeidsplasser og nye næringsmuligheter. De investeringene vi har gjort

45 sammen har også bidratt til at verdiene som er skapt har kommet alle til gode. Disse
46 prinsippene må ligge til grunn når vi nå skal utvikle de nye næringene.

47 Høsting og foredling av norske råvarer kan gi aktivitet og jobber i hele landet. Fiskeri- og
48 sjømatnæringen bidrar eksempelvis til å skape store eksportinntekter og muligheter langs
49 hele kysten. Høyre regjeringen har imidlertid ført en politikk som ikke sikrer aktivitet i
50 distriktene. Fisken, skogen og landbruket må i større grad enn i dag brukes til å bygge
51 lokalsamfunn, blant annet gjennom helårlige arbeidsplasser. Utviklingen av en grønn
52 mineralnæring har stått på stedet hvil i åtte år. Rammene for en bærekraftig skog og
53 treforedlingsindustri må styrkes. Arbeiderpartiet vil utvikle, ikke avvike norsk olje og
54 gassnæring. Lokalsamfunn sikres ikke tilstrekkelige ringvirkninger av verdiskapningen. Disse
55 ressursene er fellesskapets ressurser, og bør eies av oss alle. Vi sier derfor nei til salg av
56 Norge. Sammen skal vi sikre at lokalsamfunn får innflytelse over naturressurser som stilles til
57 disposisjon for verdiskapning, og at lokalsamfunn og fellesskapet får en rettferdig del av
58 verdiene som skapes.

59 En aktiv og engasjert stat må også bruke statens øvrige verktøy bedre. Utviklingen av nye
60 næringer stopper mange steder opp på grunn av statens manglende evne til å sørge for
61 nødvendig infrastruktur til riktig tid. Andre land utkonkurrerer oss i kampen om
62 morgendagens arbeidsplasser fordi de i større grad klarer å levere det industrien trenger.
63 Skal vi legge til rette for nye industriarbeidsplasser, må kapasiteten i strømmettet forsterkes.
64 Tilgang til høykapasitets internett må bli en rettighet på lik linje med strøm, og vi må arbeide
65 for at hele landet skal ha god tilgang til nye teknologiske løsninger som for eksempel 5G.
66 Staten skal ta et tydeligere ansvar for å sikre at infrastrukturen som skal utvikle regionene
67 kommer på plass til rett tid.

68 Arbeiderpartiet vil sette som mål at eksporten utenom olje og gass skal øke med minst 50
69 prosent innen 2030. Det er ambisiøst, men nødvendig om vi skal opprettholde
70 handelsoverskuddet med utlandet. Skal vi nå målet må vi sikre god markedsadgang for
71 bedriftene og stå opp for EØS-avtalen. Statlige låne- og garantiordninger må i større grad bli
72 konkurransedyktige sammenlignet med våre naboland. Virkemidlene som skal hjelpe
73 bedrifter med å utvikle seg her hjemme må henge bedre sammen med eksportapparatet som
74 skal gjøre det mulig å vokse internasjonalt. For tjenesteytende næringer som reiseliv, må det
75 opprettes nye virkemidler som treffer bedre. I forvaltningen må arbeidet med å fremme norsk
76 eksport bli en kjerneoppgave.

77 Det skal koste å slippe ut klimagasser, og næringslivet skal ta sin del av utslippskuttene.
78 Samtidig er det avgjørende at det er en tydelig sammenheng mellom klima- og
79 næringspolitikken. En konsekvens av dette er at økningen i CO2-avgiften må ses i
80 sammenheng med andre virkemidler. For mange industribedrifter vil det eksempelvis ikke
81 være mulig å skifte ut produksjonsutstyret på kort sikt, blant annet som følge av at
82 teknologien enda ikke er tilgjengelig. Fellesskapet skal kreve mye av bedriftene, men en
83 aktiv næringspolitikk handler også om å stille opp der det trengs. Arbeiderpartiet ønsker
84 derfor å fremforhandle aktive klimapartnerskap mellom staten og spesielt utsatte næringer.
85 Gjennom gjensidig forpliktende avtaler skal fellesskapet bidra med støtte til omlegging og
86 teknologiskifte til lavutslippsløsninger.

87 Det offentlige skaper og utformer markeder gjennom sin etterspørsel etter varer og tjenester.
88 Staten skal bruke sin innkjøpsmakt til å fremme et seriøst arbeidsliv, lav- og
89 nullutslippsløsninger og næringsutvikling i hele Norge. I tillegg bidrar staten gjennom en jevn
90 fordeling av ressursene til å opprettholde kjøpekraften og et attraktivt hjemmemarked for
91 mange norske bedrifter.

92 Digitalisering og automatisering endrer samfunnet. Industri som tidligere har vært flyttet ut av
 93 Norge, hentes hjem igjen som følge av økt behov for norsk spesialkompetanse. Samtidig
 94 handler færre fysisk i butikk og det blir behov for færre ansatte i de butikkene som er igjen.
 95 Koronapandemien har fremskyndet denne utviklingen kraftig, og dette påvirker mange
 96 arbeidsplasser over hele landet. Ny teknologi fører til varige endringer vi må møte med
 97 politiske tiltak. Tilbud om etter- og videreutdanning må bli en rettighet for alle ansatte, slik at
 98 alle kan lære hele livet og delta i arbeidslivet. Staten skal stille opp, slik at ikke flere havner
 99 på utsiden.

100 **Regionavtaler som utvikler mulighetene i hele Norge**

101 Den statlige verktøykassen nytter lite om den ikke brukes i et helhetlig samspill med
 102 næringsliv og lokale og regionale myndigheter. Virkemidlene som skal hjelpe bedrifter med å
 103 utvikle seg er i dag for vanskelige å forstå, for lite tilgjengelige, og oppleves lite tilpasset til
 104 lokale utfordringer. Våre naboland lykkes i større grad enn oss fordi de har utviklet
 105 skreddersøm og målrettede løsninger.

106 Norge trenger en storstilt satsing på å utvikle et næringsapparat som er enkelt å forholde seg
 107 til, som er til stede der bedriftene er og som treffer behovene til den enkelte bedrift. I langt
 108 større grad må det bli sammenheng mellom de ulike virkemidlene, eksempelvis slik at
 109 industribedrifter som mottar investeringsstøtte samtidig kan etter- og videreutdanne sine
 110 ansatte. Små- og mellomstore bedrifter må få bedre støtte til å delta i ordningene, inkludert
 111 europeiske støtteordninger for næringslivet. Flere skal få mulighet til å starte sin egen
 112 virksomhet, gjennom bedre virkemidler for oppstartsbedrifter.

113 Byvekstavtalene har spilt en viktig rolle for å utvikle transportsystemene i og rundt de største
 114 byene. For å skape arbeidsplasser i hele Norge, ønsker Arbeiderpartiet å få på plass
 115 regionavtaler mellom kommuner, regioner og staten. Avtalene skal sikre kraftfulle virkemidler
 116 til utvikling og vekst i hele landet, og bidra til at kompetanse, kapital, infrastruktur og
 117 regelverk i langt større grad enn i dag ses i en sammenheng. Sammen skal vi satse der
 118 potensialet for å kutte klimagassutslipp, skape jobber og øke eksporten er størst.

119 Regionavtalene skal spille regionene gode igjen i arbeidet med å utvikle nye næringer.
 120 Pandemien har vist hvilke muligheter som finnes for å jobbe digitalt og desentralisert, og
 121 Arbeiderpartiet ønsker å bygge sterke kompetansemiljøer i hele landet gjennom en jevnere
 122 fordeling av offentlige arbeidsplasser. Regionene må i tillegg få en sterkere rolle i å drive
 123 næringsutvikling, slik at vi kan skape arbeidsplasser ut ifra lokale konkurransefortrinn i hele
 124 landet. Det må etableres et eget program for utprøving av nye tiltak i distriktpolitikken, med
 125 sikte på arbeid, velferd og utvikling.